

Werkgroep Behoud de Peel

Nieuwsbrief 7-11-'20

Opkopen minder effectief dan emissie-arme technieken?

Af en toe zien we in de media berichten verschijnen dat het opkopen van veehouderijen niet effectief zou zijn. Met nog meer emissie-arme stallen (luchtwassers e.d.) zou met veel minder kosten dezelfde, of meer stikstofreductie behaald kunnen worden.

Recent (22-10) weer zo'n bericht. Volgens Connecting Agri & Food laat een door hen ontwikkelde rekenmethodiek zien dat rondom het Natura2000-gebied Deurnsche Peel en Mariapeel de kosten per gereduceerde mol stikstofdepositie 2 tot 2,5 maal hoger liggen bij het opkopen van bedrijven dan bij investeringen in emissiebeperkende technieken.

Zie:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwitzM7z0uvsAhUhU6QKHSjCiEQFjACegQIBxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.connectingagriandfood.nl%2Fnl%2Fnieuws%2Ffactueel%2Fgebiedsgericht-naar-minder-stikstofdepositie%2F1362&usq=AOvVaw3Z3KPROtKcm2oO6_YPoKKF

Reactie WBdP

We hebben niet gecontroleerd of Connecting Agri & Food de depositie goed berekend heeft. Maar zelfs als het correct gebeurd is: er wordt dan ongetwijfeld uitgegaan van het officiële, theoretische rendement van de emissie-arme stalsystemen. In de praktijk reduceren die technieken echter vaak veel minder. Daar verschijnen steeds meer rapporten over. Bovendien wordt met emissie-arme stallen het aantal dieren en dus het enorme mestoverschot niet minder.

Vooraf echter om deze reden vindt WBdP de inzet op extra emissie-arme technieken geen goede zaak: daarmee wordt het huidige productiesysteem bestendigd. De noodzakelijke transitie naar kringlooplandbouw, naar natuurinclusief, zonder import uit heel de wereld van grondstoffen voor krachtvoer, met minder CO₂, minder gif, betere bodem, etc., wordt er door belemmerd!

Nog wat informatie over de rendementen van opkopen en van technieken:

Opkopen van bedrijven

Het is al lang bekend dat het uitkopen van enkele bedrijven op korte afstand van de natuur bij lange na niet voldoende bij zal dragen aan de noodzakelijke vermindering van de stikstofdepositie.

Alterra deed hieraan al in 2008 onderzoek rond de Peel.

Inmiddels is er ook recentere informatie beschikbaar: het rapport 'Inzichten stikstofdepositie op natuur', Wageningen Environmental Research, oktober 2019:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi5_PeAofDsAhVLqaQKHbN_DrIQFjAAegQIBBAC&url=https%3A%2F%2Fedepot.wur.nl%2F503639&usq=AOvVaw0armavWbQXRjORWU7Vsg7-

Ons inziens een uitstekend rapport. Heel veel info over de herkomst/verspreiding van ammoniak/stikstof, het aandeel van de emissie/depositie per sector, het aandeel van stallen/opslag, beweiding, bemesting, wat emissie-arme technieken nog kunnen reduceren, het effect van kringlooplandbouw op verschillende schalen, etc., etc..

Zeer bruikbaar voor het provinciale stikstofoverleg en de gebiedsgerichte stikstofaanpak daarin.

Op blz. 20 van dit onderzoek staat de volgende tabel:

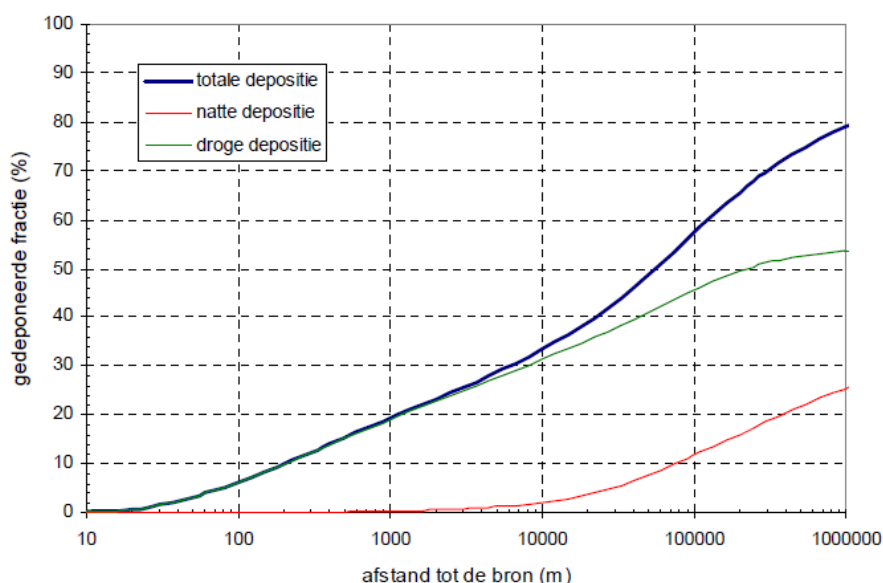
Tabel 3: Relatieve bijdrage van de landbouw (zowel de stal- en opslagemissies als de aanwending- en beweidingsemisies) aan de totale stikstofdepositie op de natuur¹⁾ in verschillende provincies. Bron: Gies, et. al., 2009a, Gies, et. al., 2009b, Kros, et. al., 2010, bewerking WENR.

Provincie	0-1 km	0-3 km	0-5 km	0-10km
Utrecht	17%	24%	28%	34%
Drenthe	12%	19%	23%	-
Gelderland	-	-	-	40%
Overijssel	11%	15%	-	-
De Peel N-Brabant/Limburg	7%	15%	19%	25%
Indicatief gemiddelde	15%	20%	25%	30%

1) Hierbij is uitgegaan van de zg. EHS-natuur, omdat de habitatkarakterisering in het kader van de Habitatrichtlijn toen nog niet volledig was.

Volgens het rapport bedraagt dus de stikstofdepositie van de landbouw binnen 1 km van de Peel 7%, binnen 3 km 15% en binnen 10 km 25% van de totale depositie. Dan moet er nogal wat opgekocht worden om een substantiële reductie te behalen.

Niet verbazingwekkend overigens als je kijkt naar deze figuur (1b) uit het rapport, waaruit blijkt dat op 10 km afstand nog maar zo'n 35% van de ammoniakemissie is gedeponeed en dat ruim 60% van de emissie een afstand aflegt van meer dan 100 km:

Helpen technieken dan beter?

Volgens bovengenoemd rapport *kan op basis van de informatie over de huidige huisvesting met milieutechnische verbeteringen nog 50% van de stal- en opslagemissie gereduceerd worden; alle huidige stallen hebben dan een luchtwasser.'*

P.S.: wij tekenen daarbij aan dat dit geen 50% depositiereductie in totaliteit oplevert, aangezien de emissie van stal en opslag ongeveer de helft van de binnenlandse ammoniakemissie veroorzaakt (de andere helft komt van bemesten en beweiden). Omdat de Nederlandse landbouw (= ammoniakemissie) volgens het RIVM voor 46% bijdraagt aan de totale stikstofdepositie, zouden de extra technieken dus een depositiereductie van zo'n 11% opleveren.

Ongeveer hetzelfde resultaat als de tabel 3 hierboven te zien geeft bij het verwijderen van alle landbouwemissies binnen 2-3 km van de Peel. Met als aantekening dat de emissie-arme technieken dan landelijk toegepast dienen te worden.

Het rapport plaatst (op blz. 17) kanttekeningen bij de technieken, waaronder:

- *Om de 50% emissiereductie in huisvestingssystemen te behalen zal naar verwachting voor meer dan driekwart van de melkveestallen aanpassingen nodig zijn. Voor varkens- en pluimveestallen ligt dit aandeel waarschijnlijk wat lager. Dit vereist forse investeringen voor een veehouder waarvan de kosten, al dan niet ondersteund met subsidies, niet direct worden terugbetaald in andere voordelen dan emissiereductie.*
- *De effectiviteit van de technische maatregel is niet altijd duidelijk. Bij luchtwassers met een biologische behandelingsstap wordt ammoniak gereduceerd en als nitraat/nitriet met het spuiwater afgevoerd. Er zijn echter aanwijzingen dat (grote) hoeveelheden andere gasvormige stikstofverbindingen kunnen ontstaan en emitteren. Voor dergelijk luchtwassers is de netto stikstofverwijdering veel lager dan de ammoniakverwijdering.*
- *Veel maatregelen zijn vooralsnog moeilijk te implementeren; in de melkveehouderij zijn de huidige open stalsystemen moeilijk te combineren met luchtwassers. Verder wegen de kosten van de managementmaatregelen vaak niet op tegen kleine marges die het de veehouders oplevert.*
- *Effectiviteit van maatregelen is niet altijd goed duidelijk.*
- *Voer- en managementmaatregelen zijn vaak goed en goed inpasbaar. Ze zijn echter vooralsnog lastig te borgen en veel van deze maatregelen werken op elkaar in: soms versterken ze elkaar, soms ook niet.*
- *Naast de reductie in ammoniakemissie zijn er in de veehouderij ook nog opgaven in het kader van de Nitraatrichtlijn, de Kaderrichtlijn Water en het Klimaatakkoord. Er is nog onvoldoende integraal in- en overzicht in hoeverre de bestaande technieken ook andere milieuemissies kunnen reduceren en hoe maatregelen elkaar beïnvloeden.*
- *Herstel van biodiversiteit, anders dan reductie van de stikstofbelasting, levert het niet op.*

De genoemde 50% reductie van de emissie uit stal en opslag, resulterend in ongeveer 11% totale depositiereductie, zal dus hoogst waarschijnlijk lang niet worden behaald en bovendien draagt het niet bij aan alle doelen.

Een heel ander productiesysteem is nodig

Aan de hierboven genoemde kanttekeningen bij de technieken voegen wij nog het volgende toe: De stikstofadviescommissie onder voorzitterschap van Remkes adviseerde een reductie van 50%. Voor de Peel is zelfs een reductie van zo'n 75% nodig om de 'kritische depositie' voor hoogveen te bereiken. Dat wordt met extra technieken dus nooit gehaald. Bovendien wordt het heel lastig om verdere reductie te bereiken wanneer alle bedrijven al zijn toegerust met de best haalbare technieken. Extra techniekreductie kan dan niet meer. En opkopen wordt er dan nog duurder van. Bij het opkopen van bedrijven is er wel zekerheid op reductie. Bovendien -nogmaals- neemt dan ook het aantal dieren en dus het mestprobleem af.

Daar komt bij dat er bij opkoop van bedrijven snel enige winst geboekt kan worden, plus dat er daarmee ook grond vrij kan komen. In een zone rondom de natuur kan dan een start gemaakt worden met de genoemde transitie naar een natuurvriendelijkere landbouw en naar de dringende noodzakelijke vernatting.

Maar goed: zoals we hierboven gezien hebben, is het zowel met extra technieken als met opkopen onhaalbaar om 50% reductie (en laat staan 75% voor de Peel) te bereiken.

Naast het opkopen van bedrijven voor de genoemde zone van natuurinclusieve landbouw en vernatting rondom de natuur, zal het daarom essentieel zijn dat er echt structureel ingezet wordt op een landelijke transitie naar kringlooplandbouw! (En ook het buitenland zal de emissies moeten reduceren, aangezien volgens het RIVM zo'n 32% van de depositie daaruit afkomstig is.)

Volgens tabel 2 (blz. 18) van het rapport 'Inzichten stikstofdepositie op natuur' wordt met een kringloop op Noordwest-Europese schaal onvoldoende resultaat bereikt. Een kringloop op nationale schaal is nodig:

Tabel 2: Overzicht resultaten verkennende studies naar sluiten van voer- en mestkringlopen op verschillende schaalniveaus (bron: Dolman et. al., 2019 en Leenstra et. al., 2017).

Sluiten van voer- mestkringloop op:	Kringloop	Structuurverandering veehouderij	Effect op ammoniakemissie
Mondiale schaal	Mineralen uit bewerkte mest worden terug gebracht naar de landen waar de voederproductie plaatsvindt.	Geen reductie veestapel	Geen ammoniak reductie in Nederland
Europese schaal	Geen import van veevoergrondstoffen van buiten Europa. Enkel geteelde eiwithoudende gewassen in Europa en Oekraïne.	Mogelijk 25% reductie veestapel in Europa. In Nederland lager vanwege de relatieve sterke veehouderij-sector met een hoog kennisniveau en efficiënte productie en logistiek.	Geringe ammoniakreductie in Nederland
Noordwest Europa (Benelux, Duitsland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk)	Zowel veevoer als dierlijke producten worden niet meer ingevoerd en uitgevoerd.	Het sluiten van de kringloop op dit niveau is niet van invloed op de concentratie van dierlijke productie in de provincie Noord Brabant, i.v.m. relatieve concurrentieniveau t.o.v. andere regio's in NW-Europa, lichte krimp melkveehouderij.	Geringe ammoniakreductie in Nederland
Nationale schaal	Veevoerproductie en mestafzet o.b.v. beschikbare grond in Nederland. Geen import van veevoergrondstoffen en export van mest.	Halvering veestapel voor rundvee en pluimvee. Voor varkens mogelijk nog grotere reductie, maar is afhankelijk van beschikbaarheid/buikbaarheid reststromen.	Forse reductie ammoniakemissie (50%) in Nederland

Dat wij niet de enige voorstanders zijn van een integrale aanpak moge blijken uit het advies m.b.t. de aanpak van de stikstofproblematiek dat door BrabantAdvies op 30 september is uitgereikt aan G.S. van N.-Brabant. Zie:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiAw8bM8-7sAhWRM-wKHSE1CGsQFjAAegQIAhAC&url=https%3A%2F%2Fwww.brabantadvies.com%2Fpublicaties%2Fdraagvlak-voor-stikstof%2F&usq=AOvVaw0Fn_7a1c5bbv1sc9ZkjC1h

Hierin staat onder andere:

Naast de stikstofreductie is het robuust maken van natuur essentieel om het noodzakelijke natuurherstel te kunnen bereiken. Ook hier is borging ervan voor juridische houdbaarheid een thema. Met het aanhouden van schillen rondom de Natura2000, het inzetten op bodem- en waterkwaliteit en extensivering van landbouw of andere bedrijfsmodellen met minder emissies, kunnen hierin belangrijke stappen worden gezet. Deze verbrede aanpak willen we daarom onderstrepen. De aanpak van de stikstofproblematiek vraagt om een integrale ruimtelijke visie via het nieuwe omgevingsbeleid en een stevige verankering van water- en bodembeleid, natuurbeleid, bosbouwbeleid en klimaat- en energiebeleid. Projectgewijs en gebiedsgericht moeten zaken in samenhang kunnen worden opgepakt: aankoop van bedrijven, kavelruilprojecten, bedrijfsverplaatsingen, herstel van waterhuishouding, het realiseren van het ontbrekende Natuurnetwerk Brabant.

Tot slot wijzen we nog op een volgens ons zeer lezenswaardig artikel in Trouw, van 29-10: 'Je krijgt het landschap dat je kiest'. Zie:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjO9pyZh_DsAhXDjqQKHAK-DMwQFjAAegQIAxAC&url=https%3A%2F%2Fwww.trouw.nl%2Fduurzaamheid-natuur%2Fals-het-aan-berno-strootman-ligt-gaan-de-boeren-het-landschap-redden-je-krijgt-het-landschap-dat-je-kiest~ba5621f8%2F&usq=AOvVaw1v-WseCFSGwWzA-3c4U9j4